

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1985

Τὸ προσωπικὸ τοῦ Κέντρου ἀποτελοῦν ὁ Διευθυντής του Δ. Σοφιανός (Διευθυντής ἀπὸ τὸ 1984, συντάκτης ἀπὸ τὸ 1966), οἱ συντάκτες Γ. Παπαδημητρίου (ἀπὸ τὸ 1959), Ἰωάννα Κόλια (ἀπὸ 27-2-1973), Κ. Λάππας (ἀπὸ 1-10-1974), Ἐλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη (ἀπὸ 28-12-1974), Πηνελόπη Παπαδοπούλου-Στάθη (ἀπὸ 29-7-1975), Ρόδη Ἀγγελικὴ Σταμούλη (ἀπὸ 9-11-1981), Δ. Τσουγκαράκης (ἀπὸ 19-12-1984) καὶ ἡ δακτυλογράφος Γεωργία Μποδιώτου-Δημητρακοπούλου (ἀπὸ 1-3-1960).

Ὁ Διευθυντής καὶ τὸ λοιπὸ Προσωπικὸ τοῦ Κέντρου κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1985 ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν ἐτοιμασίαν καὶ ἐκτύπωση (σύνταξη ἐπιστημονικῶν μελετῶν, διόρθωση τυπογραφικῶν δοκιμῶν κλπ.) τοῦ Α' τόμου τῆς νέας σειρᾶς τῆς παλαιᾶς «Ἐπετηρίδος» τοῦ Κέντρου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά». Τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἀποπερατώθηκε ἡ ἐκτύπωση τοῦ περιοδικοῦ καὶ κυκλοφόρησε ὁ Α' τόμος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπὸ 461 σελίδες καὶ 70 πίνακες ἐκτὸς κειμένου. Στὸν τόμον αὐτὸ περιλαμβάνονται μελέτες τοῦ Ἐπόπτη τοῦ Κέντρου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μ. Μανούσακα, τοῦ Διευθυντῆ καὶ ὄλων τῶν συντακτῶν.

Ἡδὴ ἔχει σχεδὸν ἐτοιμασθεῖ ἡ ὕλη (μελέτες τοῦ Ἐπόπτη, τοῦ Διευθυντῆ καὶ συντακτῶν τοῦ Κέντρου) καὶ γιὰ τὸ Β' τόμον τοῦ περιοδικοῦ «Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά», γιὰ τὴν ἐκτύπωση τοῦ ὁποῖου ἀναμένεται ἡ προκήρυξις διενέργειας τοῦ σχετικοῦ μειοδοτικοῦ διαγωνισμοῦ.

Ὁ Διευθυντής τοῦ Κέντρου Δ. Σοφιανός ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὴν σύνταξιν τοῦ Γ' τόμου τῆς σειρᾶς «Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων». Ὁ τόμος αὐτὸς περιλαμβάνει ἐκτενῆ Προλεγόμενα, τὴν ἀναλυτικὴν περιγραφὴν τῶν 154 κωδικῶν τῆς Μονῆς Ἀγίου Στεφάνου τῶν Μετεώρων, λεπτομερεῖς εὑρετηριακοὺς πίνακες καὶ πλούσιον λεύκωμα μὲ 272 καλλιτεχνικὰ πανομοιότυπα, ἔγχρωμα καὶ ἀσπρόμαυρα. Ἔχει συνταχθεῖ ἀπὸ τὸν Διευθυντῆ τοῦ Κέντρου, πλὴν τῶν ἀναλυτικῶν περιγραφῶν τριῶν κωδικῶν (τῶν ὑπ' ἀρ. 83 - 84 καὶ 95), τὶς ὁποῖες συνέταξε ὁ συντάκτης Γ. Παπαδημητρίου, καὶ τοῦ ἐκτενοῦς καὶ λεπτομεροῦς ὀνοματολογικοῦ καὶ πραγματολογικοῦ εὑρετηρίου, τὸ ὁποῖον κατήρτισαν οἱ συντάκτες Ἐλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη καὶ Δ. Τσουγκαράκης.

Ὁ ἐν λόγῳ τόμος εἶναι καθ' ὅλα ἔτοιμος καὶ πολὺ σύντομα ἀναμένεται νὰ πα-

ραδοθεῖ στο τυπογραφεῖο, γιὰ νὰ ἀρχίσει ἡ ἐκτύπωσή του, ἡ ὁποία, πιθανότατα, θὰ ἀποπερατωθεῖ περὶ τὸ φθινόπωρο τοῦ ἐρχομένου ἔτους, ὅποτε καὶ θὰ κυκλοφορήσει ὁ τόμος.

Γιὰ τὸν ἐπὶ τόπου ἔλεγχον τῶν περιγραφῶν τῶν χειρογράφων αὐτῶν καὶ ἄλλες ἀπαραίτητες διακριβώσεις μετέβη ὁ Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου στὴ Μονὴ Ἁγίου Στεφάνου κατὰ τοὺς μῆνες Μάιο καὶ Δεκέμβριο, συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ τὸν εἰδικὸ φωτογράφον Λ. Ἀνανιάδη, ὁ ὁποῖος συνέχισε τὴ φωτογράφησιν τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος, τῶν ὁποίων οἱ περιγραφὰς θὰ ἀποτελέσουν τὸν Δ' καὶ τελευταῖον, τόμον τῆς σειρᾶς.

Παράλληλα, προωθήθησαν καὶ τὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκδοτικὰ προγράμματα τοῦ Κέντρου:

α) Ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἐτοιμασία γιὰ ἐκδοσιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Θεσσαλοῦ λογίου κληρικοῦ καὶ Διδασκάλου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων (1780 - 1857), τοῦ ὁποίου τὸ ἀρχεῖο (ἀλληλογραφία κ.κ.) κατέχει τὸ Κέντρον Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἔχει ἀναλάβει ὁ συντάκτης Κ. Λάμπας σὲ συνεργασία μὲ τὴ συντάκτρια Ρόδη-Ἀγγελικὴ Σταμούλλη. Ἡδὴ, ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἡ μεταγραφή τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἀπομένει ὁ σχολιασμός τους καὶ ἡ σύνταξις τῶν πινακῶν, ὅποτε ὅλο τὸ ὑλικὸ θὰ εἶναι ἕτοιμον γιὰ νὰ δοθεῖ στο τυπογραφεῖο. Τὸν περασμένο Νοέμβριον ὁ Κ. Λάμπας καὶ ἡ Ρόδη-Ἀγγελικὴ Σταμούλλη πραγματοποιοῦσαν ὀλιγοήμερην ἐρευνητικὴν ἀποστολὴν στὴν Ἐλασσόνα (Βιβλιοθήκη Μητροπόλεως, Ὀλυμπιώτισσα), στὴν Τσαρίτσανη (γενέθλια πόλις τοῦ Κων. Οἰκονόμου — ἔρευνα στὴ Βιβλιοθήκην τοῦ Γυμνασίου) καὶ στὴν Κοζάνη (Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη) γιὰ τὴν ἐπισημάνσιν τυχόν ὑπάρχοντος ἀρχαίου ὑλικοῦ σχετικοῦ μὲ τὸν Κων. Οἰκονόμον.

β) Ἡ ἀνάλογη ἐργασία ποὺ ἔχει ἀναληφθεῖ σχετικὰ μὲ τὶς ἐπιστολὰς τοῦ γνωστοῦ Ἀγραφιῶτη λογίου ἱατροῦ καὶ ἱερομονάχου Ἀναστασίου Γορδίου (1654 - 1729). Ἡδὴ ἔχουν ἐπισημανθεῖ καὶ συγκεντρωθεῖ σὲ μικροταινίες καὶ φωτογραφίες οἱ κώδικες ποὺ περιέχουν ἐπιστολὰς τοῦ Γορδίου, καὶ ἔχει προχωρήσει σὲ ἱκανοποιητικὸν στάδιον ἡ ἀποδελτίωσις καὶ ἡ χρονολογικὴ κατάταξις τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν, ὁ ἐντοπισμὸς τῶν δημοσιευμένων ἀπὸ αὐτῆς, ἡ σχετικὴ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωσις κλπ. Τὴν ἐργασία αὐτὴ ἔχει ἀναλάβει καὶ ἐκπονεῖ ἡ συντάκτρια Ἰωάννα Κόλια. Μετὰ τὴν ἀναλυτικὴν καὶ συστηματικὴν καταλογογράφωσιν τοῦ συνόλου τῶν ἐπιστολῶν, θὰ ἀποφασισθεῖ ἐὰν θὰ ἐπιχειρηθεῖ καὶ ἡ πλήρης δημοσίευσίς τους καὶ ὁ σχολιασμὸς τους, πράγμα ποὺ θὰ ἀπαιτήσῃ δύο ἢ καὶ περισσότερους τόμους, δεδομένου ὅτι οἱ ἐπιστολὰς αὐτῆς ὑπολογίζονται περὶ τὶς 700.

γ) Ἡ ἐργασία ποὺ ἔχει ἀναλάβει καὶ ἐκπονεῖ ἡ συντάκτρια Πηνελόπη Παπα-

δοπούλου-Στάθη σχετικά με τη ζωή, τὸ συγγραφικὸ ἔργο καὶ τὶς ἄλλες ποικίλες δραστηριότητες τοῦ λογιῶν πατριάρχη Ἰεροσολύμων (1707 - 1731) Χρυσάνθου Νοταρᾶ.

Οἱ συλλογές τοῦ Κέντρου, ὁ ἐμπλουτισμός, ἡ ταξινόμηση, ἡ καταγραφή τους κλπ. μᾶς ἀπασχόλησαν καὶ ἐφέτος ἀρκετά. Οἱ καταρτισθέντες συστηματικοὶ κατάλογοι περιεχομένων διευκόλυναν τὶς ἀναζητήσεις εἰδικῶν ἐρευνητῶν, Ἰδρυμάτων καὶ Ἰνστιτούτων, τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ποὺ ἀποτάθηκαν στὸ Κέντρο μας γιὰ ἐρευνητικὰ καὶ ἄλλα θέματα καὶ ἐξυπηρετήθηκαν κατὰ ποικίλους τρόπους.

Πολὺς χρόνος ἀπαιτήθηκε ἐπίσης γιὰ τὴ διεκπεραίωση διοικητικῶν καὶ ἄλλων γραφειοκρατικῶν διαδικασιῶν.

Τὸ φωτογραφικὸ ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου πλουτίστηκε μετὰ τὶς μικροταινίες 80 περίπου χειρογράφων καὶ ἄλλου ἀρχαιολογικοῦ ὑλικοῦ κυρίως τῆς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος τῶν Μετεώρων, καθὼς καὶ ἄλλων μετεωρικῶν μονῶν.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου, παρὰ τὰ ἀνεπαρκέστατα κονδύλια ποὺ διατίθενται γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸ τῆς, ἀπέκτησε ἐφέτος 380 περίπου νέους τόμους βιβλίων καὶ περιοδικῶν (ἀρ. βιβλίου εἰσαγωγῆς 8319 - 8700) ἀπὸ δωρεές, ἀνταλλαγές ἢ ἀγορές.

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1985 ὁ συντάκτης Δ. Τσουγκαράκης ἔλαβε τὸ διδακτορικὸ του δίπλωμα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης (θέμα τῆς διατριβῆς του: «Byzantine Crete, 5th - 12th Century»). Προώθησαν ἐπίσης τὴν ἐπεξεργασία τῶν διδακτορικῶν τῶν διατριβῶν οἱ συντάκτες Κ. Λάμπας, Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη καὶ Πηνελόπη Παπαδοπούλου-Στάθη. Ὁ Κ. Λάμπας δημοσίευσε στὸν τόμο «Ἀθήνα πρωτεύουσα πόλη», ποὺ ἐκδόθηκε πρόσφατα μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐκθεσης «Ἀθήνα εὐρωπαϊκὴ ὑπόθεση», μελέτη μετὰ τίτλο: «Ὁ σαινισιμονισμὸς στὴν Ἑλλάδα».

Τέλος, ὁ Διευθυντὴς καὶ οἱ συντάκτες τοῦ Κέντρου παρακολούθησαν τὶς ἐργασίες τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου: «Ἡ Μεσόγειος στὸν μεγάλο ἱστορικὸ χρόνο— Πραγματικότητες καὶ νοητικὲς παραστάσεις» (30 Σεπτ. - 5 Ὀκτ. 1985, Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν).

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου
Δ. Ζ. Σοφιανός